

Semih İdiz

Türk-ABD ilişkisindeki İsrail faktörü

Üyeleri BM Genel Kurulu tarafından seçilen 47 üyeli İnsan Hakları Konseyi'nin, İsrail'i ağır ifadelerle suçlayan Mavi Marmara raporunun 30 üye tarafından kabul edilmesi Ankara açısından bir moral zaferdir.

Bir yaptırım gücü olmamasına karşın Konsey'den çıkan bu sonuç, herhangi bir mahkemede, Türkiye'nin veya bu konuda mahkemeye gidecek olan şahısların davasını takviye edecek bir unsur olacaktır, tabii mesele uluslararası bir mahkemeye intikal edebilirse.

Ancak konuya Türkiye'nin "reel politikası" açısından baktığımızda İnsan Hakları Konseyi'ndeki oylamadan çıkan esas önemli sonucun, 30 üyenin bu raporu kabul etmiş olması değildir. ABD'nin karşı oy kullanmış ve Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri İngiltere ve Fransa'nın da aralarında bulunduğu önemli AB üyelerinin rapor konusunda çekimser kalmalarıdır.

Ankara'da zaten -aslında önceden tahmin edilebileceği içi pek de şaşırtıcı olmayan- bu sonuç hakkında duyduğu hayal kırıklığını gizlemedi. Ankara'nın bu açıdan hoşnutsuz olmasının başlıca nedeni, kuşkusuz, İnsan Hakları Konseyi'nde cereyan edenlerin, BM Genel Sekreteri tarafından Mavi Marmara olayını soruşturmak için kurulan Palmer Paneli açısından bir "prova" olmasından kaynaklanıyor.

Daha açık konuşmak gerekiyorsa Palmer Paneli'nden çıkacak olan rapor, İsrail açısından rahatsız edici ifadeler içerecek olursa bunun Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi ABD tarafından veto edileceğini şimdiden söyleyebiliriz. Aynı şekilde daimi üyeler İngiltere ve Fransa'nın da ABD tarafından veto edilen rapor konusunda en azından çekimser kalacaklarını söyleyebiliriz.

Bu arada daimi üyeler Rusya ve Çin'in ne yapacakları kesin değil. Her iki ülke İnsan Hakları Konseyi'nin raporunu onayladı. Ancak bu ülkelerin BM Genel Kurulu'ndaki ve Güvenlik Konseyi'ndeki oyları her zaman birbirini tutmuyor. Ancak Rusya ve Çin, Palmer Paneli'nin sonuçlarını kabul etseler bile, ilgili raporun reddi için ABD'nin vetosu yetecektir.

İsrail de zaten ABD'nin bu gücüne güvenerek Palmer Paneli ile işbirliği yapmayı kabul etti. Yoksa İnsan Hakları Konseyi'nde olduğu gibi, bu panelin de mahallesinden geçmezdi. Bu nedenle İsrail açısından İnsan Hakları Konseyi'nden çıkan raporu önemli kılan husus, bunu kaç üyenin desteklediği meselesi değildir. Konseyin yetkisini tanımayacağını peşinen duyurmuş olan İsrail, ABD'nin nasıl oy kullandığına ve kimlerin çekimser kaldığına baktı. Bu açıdan da memnun oldu. Özetle söylemek gerekirse, İnsan Hakları Konseyi'nin raporunun kabul edilmesi Ankara açısından bir moral zaferi temsil ederken, İsrail açısından somut sonuç sağladı. Netanyahu hükümeti ABD'nin ve AB'nin korumasına güvenebileceğini gördü. Gerisiyle ilgilenmiyor.

ABD Kongresi'nde Türkiye aleyhinde esen -ve Rum lobisinin girişimiyle KKTC ile ilgili olarak kabul edilen son tasarının da gösterdiği gibi- somut sonuçlar vermeye başlayan rüzgâr ile birleştiğinde, BM'de yaşanan bu gelişmeler Ankara-Washington hattındaki "limoni havayı" açık bir şekilde ortaya koyuyor.

Bizde "ABD işbirlikçisi" olarak görülen bir Arap ülkesinin diplomatının ifadesiyle, Türkiye, sürekli savunduğu gibi, eksen kaydırmıyor olabilir, fakat öyle anlaşılıyor ki ABD Türkiye'ye karşı eksen kaydırmaya başladı.

Bu yaşananların arkasından kısa bir süre sonra Washington'da "soykırım tasarısı mevsimi"ne girileceği için, Mehmet Ali Birand'ın da dünkü yazısında işaret ettiği gibi, ABD ile gerçekten de "tehlikeli sulara giriyoruz."

Özetle, eşyanın tabiatını biraz da olsa bilen biri olarak bizim aylar önce belirttiğimiz gibi, Türkiye-İsrail ilişkileri Türk-ABD ilişkilerinin ön koşulu haline geldi. Buna Ankara ile Washington'un arasına İran nedeniyle giren kara kediyi de ekleyince Türk-ABD ilişkilerinin ciddi bir tamire ihtiyaç duyduğu görülüyor.